Begin–Szadat Stratégiai Tanulmányok Központ / Begin–Sadat Center for Strategic Studies (BESA)

A BESA deklaráltan független és pártatlan intézmény, amely az izraeli Bar-Ilan Egyetem Politikatudományi Tanszékéhez kapcsolódik. Mivel Izraelben sem a kormányzati, sem a vállalati szféra részéről nem jellemző kutatóközpontok speciális kutatási feladatokkal való megbízása, sőt még adókedvezmények sem illetik meg őket, a BESA-hoz hasonló intézmények egyetemekhez való kapcsolódása ezt a finanszírozási hiányt hivatott pótolni. Ebből adódik a számos izraeli think tank-re jellemző, az alacsony politikai befolyást részben magyarázó, akadémiai orientáltság. Ez egyrészt megmutatkozik abban, hogy a kutatóközpontok munkatársainak jelentős része az egyetemi oktatók közül kerül ki, másrészt a think tank-ek által évente publikált könyvek magas arányában is.

A BESA főként politikailag releváns stratégiai területek kutatásával foglalkozik, melyek meghatározóak Izrael nemzetbiztonságát és külpolitikáját tekintve egyaránt. Kutatásait elsődlegesen a közel-keleti béke és biztonság elősegítése céljából, annak szellemében végzi.

A központot 1993-ban egy kanadai zsidó közösségi vezető, Thomas O. Hecht alapította. Hecht 1929-ben született Csehszlovákiában, majd a második világháború szörnyűségei elől 1942-ben Kanadába menekült. Egyetemi tanulmányait a montreali Concordia és McGill Egyetemeken végezte. Ezt követően kilenc éven keresztül nemzetközi kapcsolatokat, politikai filozófiát és összehasonlító politikatudományt oktatott a McGill Egyetemen, majd számos más észak-amerikai egyetemen is. Az üzleti életben is jelentős sikereket ért el az édesapja által 1929-ben, Csehszlovákiában alapított gyógyszergyártó cég, a Continental Pharma felvirágoztatásával. Montrealban kiemelkedő közösségi munkájáért, illetve a zsidó közösség sikeres vezetőjeként számos elismerést kapott. 1978-ban, Izraelben a Herzl-díj Elnöki Tanácsa neki ítélte a Herzl-díjat, az Izrael állam érdekében végzett elhivatott közösségi munkájáért. Az 1990-es évek végétől két fontos kanadai biztosítási és pénzügyi vállalat igazgatótanácsában is helyet foglal. Az általa alapított BESA Központtól sem szakadt el, ma is a nemzetközi tanácsadó testület elnöke.

A Begin–Szadat Központ nevével a volt izraeli miniszterelnöknek, Menachem Beginnek és a volt egyiptomi elnöknek, Anwar Szadatnak állít emléket. E két prominens személyiség az Izrael és Egyiptom között Camp David-ben, 1978. szeptember 17-én aláírt, történelmi jelentőségű békeszerződés létrejöttében játszott meghatározó szerepéért még ugyanebben az évben megosztott Nobel-békedíjban részesült. Az első arab–izraeli békekötéssel Begin és Szadat a közel-keleti békefolyamatok emblematikus szereplőivé vált, ráadásul Thomas O. Hecht több mint 30 évig Begin közeli munkatársa volt, nem véletlen tehát, hogy a kutatóközpont róluk kapta nevét.

A bevezetőben már említett tevékenységét részletezve, a BESA Központ a következő területeken végez kutatásokat: izraeli stratégiai gondolkodás, elrettentés és regionális biztonság, stratégiai döntési lehetőségek a békefolyamat során; a Palesztin Hatóság belés külpolitikája, izraeli közvélemény a nemzetbiztonsággal kapcsolatban, amerikai–izraeli kapcsolatok, izraeli–török stratégiai kapcsolatok, ázsiai–izraeli kapcsolatok; terrorizmus és alacsony intenzitású erőszak, biztonság a Kelet-Mediterráneumban, közel-keleti vízkészletek, tömegpusztító fegyverek proliferációja, közel-keleti fegyverkezéskorlátozás, hadiipar, valamint az Izraeli Védelmi Erők a jövőben.

A Begin–Szadat Központ négyféle formában terjeszti és tárja a nemzetközi közösség elé kutatásainak eredményeit. Egyrészt monográfiák, könyvek formájában, melyeket a londoni Taylor & Francis Kiadó jelentet meg. Mára több mint egy tucat könyv jelent meg a központ gondozásában. Másrészt három különböző, a *Mideast Security and Policy Studies* (Közel-Keleti Biztonsági és Politikai Tanulmányok), a *Colloquia on Strategy and Diplomacy* (Stratégiai és Diplomáciai Eszmecserék) és a *Madeleine Feher European Scholar Lectures* (Madeleine Feher Európai Ösztöndíjas Program) című folyóiratokban. Ezen kívül a BESA Központ rendszeresen jelentet meg aktuális eseményeket, problémákat bemutató, elemző, azokra reflektáló írásokat, melyek száma mára több mint 70-re nőtt. Évente kétszer pedig hírlevélben foglalják össze a legfontosabb eseményeket, közlik az újonnan publikált könyvekkel, írásokkal, kutatásokkal, továbbá a központ által tartandó előadásokkal, konferenciákkal kapcsolatos híreket.

Ami a folyóiratokat illeti, a *Mideast Security and Policy Studies* a BESA munkatársak által végzett kutatások kiadása vagy újrakiadása fórumaként szolgál. A *Colloquia on Strategy and Diplomacy* a Központ által tartott konferenciák és szemináriumok anyagát foglalja írásba az akadémiai, katonai és hivatalos közösség, valamint a közvélemény számára. Ezen beszélgetések, eszmecserék létrejöttének támogatásával a BESA Központ nyilvános vitát kíván kezdeményezni a közel-keleti béke és biztonság problematikáját érintő, egymással versengő megközelítések, percepciók megítélésével kapcsolatban.

A BESA előadásokat, szimpóziumokat és nemzetközi konferenciákat is szervez azzal a céllal, hogy érdekes és aktuális információkkal szolgáljon számos, a béke és biztonság kérdéséhez kapcsolódó témakörben. Ezen rendezvényeken a nagyközönség részvételére is számítanak.

Íme néhány példa a 2008-as évben megtartott rendezvények közül: a Hudson Institute vendégelőadója, Mr. Jonathan Paris „How stable is Pakistan?" címmel tartott előadást. Dr. Emanuele Ottolenghi, a brüsszeli Transatlantic Institute meghívott előadója az iráni nukleáris fegyverkezés és az EU cselekvési lehetőségei témakörben adott elő. A globális kihívások kérdéskörben szimpózium, az izraeli–szíriai kapcsolatok, Jeruzsálem vagy éppen az amerikai cionizmus jövője kapcsán pedig nemzetközi konferenciák megrendezésére került sor.

2009 januárban az Izrael és India előtt álló közös kihívások kapcsán rendeztek konferenciát, február végén pedig a Hudson Institute vendégelőadója, Ms. Elizabeth Samson tartotta meg előadását, „Asymmetric Warfare through Misuse of International Law" címmel. Március közepén pedig Prof. Yehezkel Dror legújabb könyvének megjelenése kapcsán szimpóziumot szerveztek.

A BESA Központ kutatói Izrael legelismertebb stratégiai gondolkodói, katonai és akadémiai szaktekintélyei közé tartoznak. Fennállása óta munkatársaik a világ több mint 30 országában szólaltak fel különböző konferenciákon és szimpóziumokon, és több ezerszer adtak interjút a világ több, mint 160 újsága és védelmi kiadványa számára.

Az intézmény akadémiai kötődését hűen tükrözi, hogy igazgatója, Efraim Inbar a Bar-Ilan Egyetem Politikatudományi Tanszékének professzora. A professzor számos alkalommal szerepel kiemelkedő nemzetközi intézmények meghívott előadójaként, mint amilyen az amerikai RAND Corporation, az MIT, a Columbia, a Harvard vagy a Yale, vagy az angol Oxford egyetemek. Emellett számtalanszor idézik az izraeli és nemzetközi médiában egy-egy aktuális kérdés kapcsán.

A BESA jelenleg 21 kutató főmunkatárssal és további két kutató munkatárssal működik. Sokan közülük a legkiválóbb amerikai vagy angol egyetemeken végeztek, illetve szereztek doktori fokozatot. Több kutatójuk egyúttal a Bar-Ilan Egyetem professzora vagy előadója is, néhányuk pedig több évtizedig szolgált meghatározó pozíciókban az Izraeli Védelmi Erők kötelékében. A központ kutatói közé tartozik többek között. Max Singer,

aki a washingtoni Hudson Institute alapító tagja volt 1961-ben, 1965 és 1973 között pedig az intézet elnöki tisztségét töltötte be.

Az intézményhez további két szervezeti egység, a nemzetközi tanácsadó testület és a nemzetközi akadémiai tanácsadó testület tartozik. Ez utóbbit a következő intézmények képviselői alkotják: Australian National University, University of Northampton, McGill University, Johns Hopkins University, Hebrew University, King's College London, University of Southern California, King's College London, Georgetown University, Massachusetts Institute of Technology, Centre for Air Power Studies.

A BESA szoros együttműködésen alapuló kapcsolatokat épített ki a világ számos stratégiai kutatóközpontjával és kormányzati védelmi ügynökségével Ankarától Washingtonig, Londontól Új-Delhiig. Az intézmény által megrendezett előadásokon, konferenciákon, szimpóziumokon számos nemzetközi szaktekintély vesz részt, és kutatói is számtalanszor képviselik a Központot hasonló nemzetközi rendezvényeken.

A nagy szakmai tekintéllyel rendelkező philadelphiai Foreign Policy Research Institute 2007-ben The Global „Go-to Think Tanks" címmel publikálta kutatását, mely a világ vezető think tank-jeinek listáját is tartalmazta. Erre az összesen 228 kutatóintézetet tömörítő listára három másik izraeli think tank mellett a Begin–Sadat Center for Strategic Studies is felkerült. Ez a helyezés minden bizonnyal azt jelzi, hogy a BESA Központ Izrael vezető kutatóintézetei között foglal helyet. Kutatásai, elemzései és stratégiai ajánlásai színvonalának elismertségével pedig a jövőben talán képes lesz az eddiginél meghatározóbb mértékben befolyásolni az izraeli bel- és külpolitika alakulását.

(Lipták Zita)

Források

A Begin-Sadat Center for Strategic Studies hivatalos honlapja
http://www.biu.ac.il/Besa/index.html

McGann, James G. (2007). *THE GLOBAL"GO-TO THINK TANKS". The Leading Public Policy Research Organizations in the World*. Think Tanks and Civil Societies Program. Foreign Policy Research Institute, Philadelphia, USA.

http://www.fpri.org/research/thinktanks/mcgann.globalgotothinktanks.pdf

Meyers, Hannah Elka (2009). *Does Israel Need Think Tanks?* Middle East Quarterly. Winter 2009, pp. 37-46.
http://www.meforum.org/2061/does-israel-need-think-tanks